

Ökar eller minskar antalet flodpärlmusslor i Värmland?

Sofia Lundberg

Flodpärlmusslan (*Margaritifera margaritifera*) är en sötvattenlevande mussla som lever på sjöbottnar som är täckta av sand, grus och sten. På botten ligger de med halva kroppen nedgrävd i sanden, medan resterande del av kroppen är ovanför bottenytan och filtrerar vatten. Den föda och näring de behöver för att kunna växa och överleva får de genom att filtrera strömmande vatten. Sötvattenområden där musslorna lever bör innehålla rent och klart vatten för att musslorna ska trivas och kunna föröka sig. En vuxen flodpärlmussla kan bli upp till 15 centimeter lång och leva i mer än 100 år. Under det första stadiet i musslornas liv är de små larver. För att larverna ska överleva behöver de tillgång till fisken öring. Larverna sätter sig på öringarnas gälar där de får den näring och syre de behöver för att kunna växa. När larverna växt ungefär 0,5 millimeter släpper de öringen och under de närmaste fem åren ligger de nedgrävda i sandbotten och då bildas deras skal som skydd.

Flodpärlmusslan är en hotad art och har minskat kraftigt den senaste tiden. Orsaker som gör att de minskar i antal är reducerad förekomst av den viktiga öringen samt mänsklig påverkan som till exempel föroreningar och pärlfiske. Eftersom de är hotade och minskar är det viktigt att arbeta för att bevara musslorna.

I den här studien har jag undersökt hur antalet musslor förändras över tid i olika vattenområden runt om i Värmland. Det är viktigt att ta reda på hur förändringen ser ut för att kunna skydda musslorna så att de ökar i antal. Mellan åren 1996 och 2013 har Länsstyrelsen i Värmland inventerat och räknat antalet musslor i åtta olika vattenområden. Resultatet av deras inventeringar har jag sedan använt för analysera populationsförändringen hos flodpärlmusslorna. Analysen tyder på att musslorna trivs i de värmländska vattenområdena och flodpärlmusslorna har varken ökat eller minskat i antal under den aktuella perioden.

Eftersom öring är viktig för att flodpärlmusslans larver ska överleva till vuxna musslor har även relationen mellan antalet musslor och antalet öringar analyserats. Analysen visar inte att det finns ett samband mellan antalet öringar och antalet musslor i vattenområden i Värmland. Det har också genomförts analyser för att undersöka sambanden mellan antalet flodpärlmusslor och olika vattenparametrar såsom pH, färg på vattnet och temperatur. Det visar sig att inte heller de påverkar hur antalet musslor förändras. En möjlig orsak till att inget samband hittades kan bero på att Länsstyrelsen i Värmland har använt kalk för att göra vattenområdena mer trivsamma för musslorna, vilket påverkar de olika vattenparametrarna.

Människor påverkar klimatet och det leder till att natur- och vattenområden förändras, vilket kan vara skadligt för flodpärlmusslorna. För att kunna rädda flodpärlmusslorna från att försvinna, måste påverkan från klimat och människor minska. På så sätt kan flera musslor överleva och de kan fortsätta leva i våra vattenområden. Slutsatsen i den här studien är att flodpärlmusslorna trivs i Värmland. Antalet flodpärlmusslor är stabilt och det finns inga tecken på att deras population förändras i antal. Att musslorna inte ökar eller minskar kan bero på att de trivs bra där de lever och det inte finns plats för nya musslor. Det vore intressant att fortsätta studera musslorna i Värmland under en längre tid. Att kartlägga varför musslorna trivs i Värmland kan bidra till att skapa vägar för att förebygga att de försvinner helt från våra vattenområden.